

ОЛГА ЛАРИОНОВА
ВЪРНИ СЕ ЗА ТВОЯ СТОР

Превод от руски: Валя Димитрова, 1988

chitanka.info

Вече минаваше пет. Астор вървеше по празните коридори на института и колкото по-назад оставаха стъклените стени на лабораториите и работилниците, толкова повече отминаваха обичайните дневни мисли, отминаваше всичко онова, което го правеше просто физик. Оставаше му да измине двайсетина крачки, да се спусне по обичайните стълби на вестибюла, да прекоси боровата алея и да влезе в своята къща, която се намираше на някакви си пет минути път от института и на около двайсетина минути полет от Съюза на писателите.

Когато стигне до къщата си, той вече окончателно ще престане да бъде физик, защото ще настъпи вечерта. А вечер той не е просто Астор Еламит, а световноизвестен писател. Вървеше, без да бърза, макар че тъкмо този ден следваше да не се бави. Но той надничаше през всяка врата, току влизаше в някоя стая, оглеждаше се, надничаше зад шкафовете и уредите. Почиваше си. Това беше малка пауза, почивка, отдушник между онези две състояния, през които преминаваше всеки ден с неумолима периодичност. Точно така — не професии, а състояния. Няколко минути, през които си позволяваше да не бъде нито единия, нито другия, а просто един изморен, отчужден от всичко човек. И, както винаги, той пропиляваше тези минути, за да намери Рика — знаеше, че тя е още в института.

Намери я на перваза на прозореца в малката кибернетична зала. Тя седеше омърлушена, опряла брадичка на коленете си, и личеше, че на всичките ѝ момински тревоги само Астор липсваше.

Той се приближи и спря. Трябваше да каже нещо, а сам не знаеше за какво я търси. Ясно, просто му прави удоволствие да я види. Но ето сега, като я гледаше, той търсеше у себе си това удоволствие — макар и малка, но все пак радост — и не я намираше. Какво общо можеше да има между него и тази светлоруса немарлива практикантка? Доста често си мислеше каква ли сила го кара да я търси, мъчително да подбира нелепите, чужди за него фрази и въпреки всичко да я търси, въпреки всичко да говори, въпреки всичко да я гледа...

— Защо сте останали? — попита той с непоносим глас. — Нали знаете, че в целия институт енергозахранването е прекратено.

Тя го погледна от висотата на своя перваз и отвърна:

— Че аз не ползвам енергия.

„Колко мило — помисли си Астор, — но какво ще правя с тази сцена довечера, когато това ще се случва не на живо, а в моята повест, когато аз няма да съм аз, а друг, по-млад и по-обаятелен и вече не с това глупаво име — Астор, удивително наподобяващо името на благородно ловджийско куче, — а Стор, с външност на капитан от стар булеварден роман, надарен с всичко онова, което така не достига на самия мен? С момичето някак се оправих — превърнах високата и слаба светлокоса Рика в златокъдрата красавица Регина, но какво да правя с този диалог? Мога ли да допусна и в повестта тя да ми говори дързости?“

— Вървете си вкъщи — каза той колкото може по-строго. — Не е разрешено практикантите да се задържат в помещенията на института без надзора на сътрудниците.

— Че надзиравайте ме вие — каза тя, придърпа колене към гърдите си и освободи част от перваза. — Седнете до мен и ме надзиравайте.

„Е, миличка — мислеше си той, като продължаваше да стои, — виж, това непременно ще го запазя. Моята Регина непременно ще каже: че наглеждайте ме вие... И ще ми направи място на перваза. Цялата беда е там, че аз, тоест не аз, а Стор ще седне до нея и какво ще стане после, господи, какво ще стане... Нали зная, че всичко е банално до втръсване, чак коремът ме присвива, и все пак ще пиша. Литература, мътните да я вземат...“

— Чуйте, момиче — каза той и предварително усети, че ще каже съвсем не това, което трябва. — Неведнъж съм ви съветвал да смените професията си. Не си губете времето, от вас няма да излезе добър физик. Характерът ви е неподходящ.

— Аз не се и каня да ставам добър физик. — Тя изобщо не се смути. — Аз само ще започна с това. А после ще стана Истински Писател, като вас.

Той учудено я погледна. Никога не бе говорил в института за втората си професия — и веднага се поправи: за второто си състояние.

— Това е още по-трудно, отколкото да станеш просто физик — бавно каза той. — Можеш цял живот да пишеш и пак да не станеш Истински Писател.

— Значи и аз цял живот ще пиша!

— Но отначало трябва да се научиш да пишеш на хартия.

Много е мъчително това — да пишеш на хартия. Самият ти знаеш толкова много за героя си, че неволно преставаш да разбираш дали си успял да вложиш в подтекста всичко онова, което не се събира в печатните редове. За теб този подтекст съществува, защото всичко, което си мислил, когато си сътворявал своята повест или роман, или дори късичък разказ, всичко това е винаги в теб — когато препрочиташ написаното, хиляди асоциации се роят в главата ти и волю-неволю създават онова преплитане на звуци, аромати, усещания и желаниа, което придава плът и кръв на написаното; но всичко това е само за теб. А как да провериш дали го усеща страничният читател?

И дори твоите собствени мисли, те могат да звучат съвсем различно — зависи дали са написани на ръка, напечатани на машина или типографски набрани. Върви, че разбери кое е станало като хората и кое е направо заникъде. Само пишеш, пишеш, мъчиш се и в един прекрасен ден решаваш да пратиш всичко по дяволите, защото вече е ясно, че нищо не е излязло от теб, и изведнъж като гръм от ясно небе пристига решението на Съвета на Съюза на писателите, че те удостояват с правото да бъдеш Истински Писател.

И тогава преставаш да пишеш на хартия.

— Искам също като вас — упорито повтори Рика, — искам да бъда Истински Писател и да създавам живи хора.

„Още е съвсем момиченце — помисли си Астор, — съвсем глупавичка още. До една възраст те всички мечтаят или да летят до Уран, или да станат Истински Писатели. Но обикновено към шестнайсет години им минава. Половината от тях дращят хартията, но по-далеч от драскането отиват единици. Единици от цялата планета. На останалите им минава. Ще ѝ мине и на нея — от само себе си, — така че няма смисъл да ѝ говори. Да разубеждаваш едно момиченце в желанието му да стане каквото си е намислило, това е неблагоприятна и най-вече безполезна работа.“

— За да създаваш живи хора, не е достатъчно да искаш — с изненада дочу той своя собствен менторски тон. — Това право се дава от Съвета на писателите, и то не е пожизнено. Могат да ти го дадат, но могат и да ти го отнемат. И после, сред Истинските Писатели жените се броят на пръсти. Вероятно е така, защото жените имат възможност да създават живи хора по друг, по-естествен начин и това им се удава по-добре.

Рика така се изчерви, че Астор дори се уплаши, но тя само притисна по-силно колене към гърдите си, почака, докато ѝ се стори, че червенината е преминала — а в действителност тя се задържа цели десет минути — и отново повтори упорито и гневно:

— Аз пък искам и ще бъда, искам и ще бъда. Това ще бъдат мои хора, съвсем мои, аз ще ги измисля, ще ги накарам да дишат, да се движат, да се измъчват и най-важното — да живеят като хора. Разбирате ли, ще ги науча да живеят така, както аз искам.

— Разбирам — бавно каза Астор. — И аз мечтаех за това. Мечтаех как ще живеят моите герои. Мечтаех как ще ги създам на белия свят. Предварително знаех колко много ще ги обичам. Но също като вас забравях, че рано или късно щях да бъда принуден да ги убия.

Той свърши и веднага съжали не защото не трябваше да го казва на Рика, а просто защото искаше да си почине и да не мисли за нищо, докато не стигне до къщата си, но ето че онова, което подсъзнателно го измъчваше дори и през деня, когато мислеше за своята любима физика, излезе наяве и сега няма да го остави на мира и през тези няколко минути.

Вероятно всичко се бе отразило на лицето му, защото Рика спусна крака от перваза, скочи на пода и се доближи до него с някакъв странен израз, почти гримаса.

— А!... — каза той, махна с ръка и бързо се отдалечи — излезе от института, тръгна по късата борова алея към къщи, където го чакаше диктофонът, свързан непосредствено със Съюза на писателите, и през целия път не знаеше какво да прави, защото повестта му бе стигнала до естествения си край и този край трябваше да стане край и за неговия Стор. Край — това не е непременно трагична развръзка. Краят — това е дори тогава, когато „те се оженили и заживели дълго и щастливо“. Краят — това е точката, когато героят, когото ти си отгледал и изправил на крака, когато си го научил да твори чудесата, които самият ти не можеш да сътвориш, извървява измерената от теб отсечка от пътя; кулминация, развръзка — и той вече не ти се подчинява, той няма какво повече да прави при теб. Той вече не е твой.

И ето, вървиш, въртиш се, преди да сложиш тази последна точка, и търсиш начин да направиш героя си ако не безсмъртен въобще, поне по човешки смъртен — нищо не можеш да измислиш и все протакаш, протакаш, докато не настъпи ден като този, когато непременно трябва

да свършиш. Защото Истинският Писател няма право да напусне белия свят, без да се разпорежи със съдбата на героя си. Това е жестоко, но справедливо, защото иначе всеки би се стремил да остави незавършени произведенията си, та да могат героите му да живеят в илюзорния живот на студията, да живеят в света на декорите и проектираните обемни фигури, които заменят второстепенните персонажи.

Много е тежко — да прекъснеш съществуването на собствения си герой, затова само на много мъжествени хора се предоставяше правото да бъдат Истински Писатели. Самият Астор не се отнасяше към този вид хора, но явно другите смятаха така; той не грешеше спрямо себе си и ето сега първата му повест, не написана на хартия, а изиграна от създадените от него хора, фактически отдавна бе свършила, но на Астор не достигаше мъжество да сложи точката.

Трябваше незабавно да го стори, защото на следващия ден в лабораторията му щеше да се проведе експеримент, който можеше да завърши доста печално. Астор не можеше да изпрати друго и отиваше сам — само той знаеше колко е голям рискът.

Всичко можеше да се случи.

Значи трябваше незабавно да приключи със Стор.

Астор стигна до стълбите на къщата си и се огледа. Грамадата на института, заобиколена от борове, се извисяваше, подобно на снежна планина. Сигурно Рика отново се е качила на перваза и гледа след него. Светлокосата Рика, която трябваше поне веднъж дневно да види. Откъде бе разбрала за второто му състояние? И после това „искам да създавам живи хора“... В студията не е прието да казваш за героите си, че са живи хора. Наричат ги „сценични биороботи“ или „материализирани образи“.

Но те наистина са почти живи хора, които живеят кратък, предварително програмиран, но дяволски блестящ, завиден живот. Като Стор.

Астор седна, придърпа към себе си диктофона и изведнъж почувствува... Беше странно и невероятно усещане за преходността на всемогъществото. По дяволите всичко наоколо, ти не си глупав човек, ти си почти талантлив. Истински Писател при това! Тогава търси изход, направи невъзможното, спасявай своя Стор! Още има време. Недей протака всички тези амури, первази и златни къдрици! Най-важен е Стор. Спасявай го!

Той включи диктофона.

— Излизайки от института — започна той, — Стор знаеше, че нито сега, нито по-късно ще види вече Регина.

„Така ѝ се пада на рижата — помисли си, — нея ще я дематериализирам без никакво съжаление.“

Той бързо вървеше по алеята, но когато тя го доведе до вратата на дома му, изведнъж се поколеба, заобиколи го и се озова на площадката за кацане, където всяка вечер, от пет часа нататък, го чакаше малък спортен аеромобил. Той издигна машината във въздуха и двайсет минути по-късно вече беше там, където зад стволовете на гъсто израслите борове се издигаше опушената стена на студията. Тя ограждаше площ от неколкостотин квадратни километра и затова изглеждаше съвсем плоска. Стената се извисяваше високо в небето, облаците се сливаха с нея и я правеха безкрайна. Тук някога Стор за пръв път се срещна с Регина, сега несъзнателно намери това място близо до чепат, покрит с мравки пън и зачака, без да знае какво, седнал направо върху ниския изсъхнал мъх, като от време на време пропъждаше от обувката си огромните червени мравки, упорито не желаещи да заобикалят.

Астор помисли малко: дали да не прибави още нещо? И изключи диктофона. Абзацът е приет и вече е постъпил в студията. Киберасистентите вече са го разшифروвали и подготвят реквизита: аеромобилът за полет и всичко останало, а павилионите са предишните — копие на пътя от института до самата къща на Астор, площадката за аеромобили зад къщата и гората. Но това вече не е павилион, това е натурата, толкова рядко срещана в студията.

Време е.

Астор излезе от къщи, изкара колата от гаража и стремително излезе нагоре. Той пое не към главния корпус на студията, а нататък, към стената, точно към мястото, където от другата страна след известно време трябваше да дойде неговият Стор.

Астор не обичаше да лети на голяма височина. Оживените трасета минаваха встрани и доста по-нагоре, затова той спокойно гледаше надолу през прозрачния под на машината и се опитваше да си представи какво става в студията.

Предния ден той остави Стор в лабораторията му. Диалогът с Регина — отвратителен диалог. Колкото да запълни времето — и това

се чувствава; абзацът свърши с това, че Стор се скара на Регина, поменавайки дявола, и я прогони на работното ѝ място.

Следователно сега, преди началото на новия епизод, асистентите са вложили в паметта на Стор всичко онова, което уж е правил между разговора с Регина и излизането си от института. А може би са разработили невидимите за Стор апарати, снимките са започнали и Стор послушно заобикаля своята къща, както бе продиктувал Астор, взема аеромобила и машината се издига, но не към висините, като истинския аеромобил, а само на няколко метра, после се включва проекцията на предварително заснетите кадри и на Стор му се струва, че земята се отдалечава, че долу се мяркат градове и горички, стрелят се неестествено прави пътища и канали. А всъщност макетът на аеромобила му ще се премести само с няколко десетки метра встрани, там, където близо до забранената опушена стена растат истински дървета, и тук този полет ще продължи не повече от трийсет секунди, защото нали не бива да караме зрителя да наблюдава половинчасовото седене на героя в машината, но когато Стор се приземи, ще има усещането, че полетът е продължил двацет минути — точно толкова, колкото Астор бе продиктувал.

На пулта пламна червен предупредителен сигнал — отпред локаторът бе напипал стената. Астор изви своя аеромобил, за да не кацне.

Дърветата растяха толкова близо, че той едва се промъкваше през гъстите клони и увисна на някакъв си половин метър от късия изсъхнал мъх.

Астор излезе от аеромобила.

Никога преди не бе идвал толкова близо до стената. Тя беше само на две-три крачки и последните дървета растяха плътно до нея.

Астор направи още две крачки, пристъпи до самата стена, огледа се, без да иска, и замря поразен — последният ред дървета, най-близо до стената, нямаше обратна страна. Погледнато от мястото, където се бе приземил аеромобилът, това бяха дървета като дървета — живи и обемни. Но от самата стена се виждаше, че са само половинки, срязани от невидима вертикална плоскост, и този разрез е покрит с мътни лилави застинали корици. Астор не се сдържа и почука с пръсти по това покритие — чу се глух звук — сякаш там, вътре, половинките дървета бяха кухи. Астор постоя още малко, съобразявайки нещо,

докато не реши, че това са бутафорни дървета, изнесени от студията вероятно за да не проникне истинската растителност през стената.

Нямаше време за размишления. Там, отвъд стената, Стор вече бе долетял, защото във филмите, снимани в студията, времето тече по-иначе, отколкото в живота на обикновените хора. Понякога това течение се забавя и някакъв си половин час от живота на героя се разделя на множество по-дребни и в тази своя раздробеност, като че ли незначителни епизоди. Две сили, добрата съсредоточеност — отвън, и безмилостната необходимост — отвътре, свързват тези отломки и сякаш върху огромни длани ги доближават до очите на зрителя — минути от измислен живот, значението на които е умножено по забавеното действие.

Но по-често се случва другояче и годините на героите се превръщат в часове, и това е не защото тези години са дребни и незначителни, а защото условията на авторската задача са такива: да побере цял един живот в кратката отсечка време от — до. И тогава времето на материализираните герои...

„Я виж ти — учуди се Астор, — как ми се изплъзна това? Та досега ги наричах живи хора. И едва сега, когато се озовах пред тази стена, механично използвах несвойствения термин: материализирани герои. Не! Не е така! Тези живи хора са необикновени само в едно-едничко нещо. Те са необикновени с това, че са изцяло подчинени на автора. Макар че не, не изцяло! Вече толкова пъти се е случвало авторът, създал един или друг образ, изведнъж да почувствува, че героят се изплъзва от подчинение, че диктуваните му думи и постъпки са органически неприемливи за него. Случва се и друго — авторът изведнъж да осъзнае, че роденият от въображението му герой го кара да прати по дяволите замисления и репетиран сюжет и авторът приема, подчинява се на избора на своята роля. Естествено, ако авторът е наблюдателен. Но има и такива, които независимо от всичко продължават да карат своите герои да вършат противоестествени постъпки, несъвместими с техния образ, и често това бива последното произведение на такива автори — лишават ги от правото да бъдат Истински Писатели и им забраняват да идват до студията.“

Това, което щеше да направи сега Астор Еламит, се наказваше с лишаване от всички права на Истински Писател, но Астор вече нищо не можеше да направи, защото Стор му беше по-скъп от самия него.

Той беше длъжен да го спаси, без да мисли за последствията, нито дали това е нужно на самия Стор. Той беше длъжен. Длъжен...

Астор направи няколко крачки напред и се спря толкова близо до стената, че още само половин крачка — и лицето му би потънало в пихтиестата ѝ маса. Усети по бузите си леко боцкане, сякаш пред него висеше тялото на огромна медуза. Той трябваше да влезе в тази мътилка. Отново — беше длъжен!

Но защо нито веднъж до този момент не се бе запитал дали може да го направи? Сякаш се разбираше от само себе си. Той знаеше много за студията, знаеше всичко или поне си мислеше, че знае — за онези, които по волята на Истинските Писатели получават право на живот в стените на тази студия и често този живот е по-ярък и постъпките резултатни, отколкото в живота на обикновените хора. Беше си го повтарял стотици пъти.

А какво знае той за стената? Само това, че за да премине от другата страна, ще заплати с правото си да създава живи хора. Но и в това не беше сигурен — само предполагаше.

Защо не знае той какво представлява стената? И най-главното — ще може ли, ще смее ли да премине през нея?

Той стоеше, чакаше отговорът да се появи някъде отвътре. Но отговор не се появяваше и вместо него в съзнанието на Астор определено се забелязваше провал, празнотата на безсъзнанието, като след припадък, а след това усети как стремително нараства усещането му за немислимост, за забрана на онова, което щеше да прави, и без да си позволи да се подчини на това усещане, Астор протегна напред ръце като в мъгла и влезе в димното тяло на стената. За миг той не виждаше нищо, после димът изчезна отведнъж и Астор се озова в някаква странна кристална празнота. Тънка сребриста ципа под краката му — и нищо наоколо, абсолютно нищо. Кой знае защо, той си помисли, че в такива моменти хората трябва да изпитват ужас; но той само недоумяваше. Астор бързо тръгна напред с все още протегнати ръце и след няколко крачки отново попадна в пояса на неизвестно как появил се дим, после димът отново се разсея и Астор разбра, че вече е преминал отвъд.

Това е всичко, каза си той, съвсем просто било. Значи, човек може да мине през стената, но то се наказва с отлъчване от любимата работа — какво пък, цената не е малка. Ами биороботите? Могат ли те

да минат през стената? Нямаше ли да е по-просто да заповяда на Стор да дойде при него, в света на хората?

Кой знае защо, това не му бе дошло по-рано наум. Вероятно е невъзможно. Вероятно. Отново тази странна неопределеност, този провал в съзнанието. Защо не знае такова важно нещо за своя Стор?

Мисълта за Стор го върна към действие. Не е време да разсъждава. Той е в студията, на забранена територия. Сега са му необходими само бързина и ловкост. Само да се срещне със Стор, пък там ще стане ясно как да действа. Тогава ще стане ясно може ли или не може биороботът да премине през стената. Стената, през която той премина, но така и не разбра нищо определено за нея.

Астор тръгна напред, търсеше мястото, което самият той само два пъти бе описал в повестта си, но още не виждаше нито чепатия пън, нито Стор, който трябваше да седи на този пън.

Прилоша му. И дори не просто му прилоша. Стана му страшно, както в детството, когато стремително пропадаш в бездънна пропаст, някаква еластична невидима маса продължава да се отдръпва, а ти все падаш, падаш...

Астор разбра, че мястото не беше същото.

Нямаше дори желание да хукне нанякъде, да изкрещи, да извика. Безполезно беше. Площта на студията — това са стотици квадратни километри. И накъде да тича — надясно? Или наляво? И откъде се бе взела у него тази увереност, че ще излезе точно на онова място, където го очаква неговият Стор? Откъде знаеше, че точно на това място трябва да премине през стената?

Странно, но преди имаше тази увереност. А сега — нищо, съвсем нищо, нямаше желание дори да се върне. Астор тежко се олюля и тръгна някъде настрани, напосоки, плъзгайки се по изсъхналите голи места, обсипани с миналогодишни иглички. И едва когато излезе на пусто хълмче, заляно от слънцето, спря, защото точно пред него седеше старец с полузатворени очи, сякаш се печеше на слънце.

„Ето че загазих — натъжено си помисли Астор, — промъкнах се на заета площадка в остър психологически момент и всички невидими камери работят в едър план. Още някакви си петнайсетина минути — и заснетото парче ще се обработи, киберкоректорът автоматично ще вдигне тревога, защото в кадъра ще бъде открита странична фигура. И край.“

Астор погледна стареца. Ще се учуди ли той, че срещна непознат? Ами ако изведнъж старецът се окаже от друго време? Може би действието в повестта, която се играе тук, е отпреди петдесет години? Затвореният черен костюм на непознатия нищо не подсказваше.

Но старецът гледаше към приближаващия се спокойно, дори с някакво удовлетворение. Гледаше го вече отдавна, сигурно от самото начало, само че Астор не бе обърнал внимание.

Астор пристъпи по-наблизо.

— Сядайте — каза старецът и леко се отмести по ствола на падналия бор, макар че и без това имаше достатъчно място. Астор бавно праметна крака си над ствола и го възседна, а червеникавите, нагрени от слънцето парченца кора се посипаха надолу като люспи на голяма златна риба. „Ето какви са значи — мислеше си Астор и без всякакво стеснение разглеждаше стареца — тези, които ние създаваме със съмнителната сила на нашето въображение. Виждаме ги след това като обемни, дяволски достоверни фигури на екрана. Но такива, от плът и кръв, не срещаме никога. Това е междинен процес, издет от акта на творчеството. Навярно така и трябва да бъде, защото срещнеш ли се веднъж със своя герой така, както аз сега се срещнах със стареца, авторът не ще може вече да го накара да живее, да мисли, да чувствава и тъй нататък. За техническия персонал на студията — за биоконструкторите, невропликаторите, операторите на псивръзката — те винаги си остават сценични биороботи, дистанционно управляеми антропоиди без обратна връзка. И само ние — дори може би не всички, а само неколцина — знаем до каква степен и те са хора“.

Старецът продължаваше да гледа право пред себе си, без да се обръща към Астор, и малките му старчески ръце никак особено безпомощно лежах на коленете му. „Той е по-възрастен, отколкото изглежда — помисли си Астор. — И въобще май някъде вече съм виждал този старец. Макар че не, не съм могъл да го срещна — та това е сценичен биоробот, материализиран образ, да го вземат мътните! Но нали той може би има прототип. Съвсем сигурно съм го срещал. Не в института — там бих го запомнил. Значи в Съюза на писателите. В края на краищата какво ще се случи, ако взема да попитам кой е?“

Астор се канеше да отвори уста, но старецът полека се обърна към него и рече:

— Е, добре, тогава ще трябва аз първи да се представя. — Той подъвка устни, отново някак натъжено се загледа в далечината, сякаш очакваше Астор да го спре и да заговори пръв. Но Астор реши да изчака. — Виждате ли, аз съм писател. Винаги е някак неудобно да говориш за себе си. — Старецът виновно се усмихна, малките му ръчички неспокойно зашаваха. — Но аз съм Истински Писател. Въпреки че по-точно би било да се каже, че бях Истински Писател.

„Хм, да — помисли си Астор, — и аз бях, съм бил.“

— Създал съм много книги — продължи старецът. — Беше ми разрешено да материализирам последните три. Сега се опитвам да разбера кое беше най-важното, най-радостното в процеса на създаването на истинска книга? Дали раждането на сюжета? Или появата на героя?... И кое е по-скъпо — първата му поява в твоето въображение или първата ти среща с него на стереоекрана?

„Интересно — помисли си Астор, — интересно. Нали той говори сега с мен, страничното лице. Значи, целият този монолог не е авторски. Това са мисли, независими от волята на този, който е създал стареца. Дори е страшно. Не интересно, а страшно.“

— И аз не знаех кой от всички родени от мен герои ми е по-скъп и по-близък. Доскоро не знаех. Докато не дойде време да се разделя с последния. И тогава разбрах, че този последният ми е дотолкова близък и необходим, че раздялата с него, изчезването му не само ще е смърт за мен — ще бъде по-страшно, защото после идва празнотата, в която ще продължава моето небитие.

„Ти си нищожество — с неочаквана ожесточеност си помисли Астор. — Ти унищожаваш човека, когото си родил и превел през живота. Ти мърдаш малките си, за нищо неспособни ръчички, а някъде там в това време него го дематериализират. Не там, а тук. Това става тук, в студията. Още малко, така ще стане и с моя Стор. И двамата сме нищожества. Нали и аз нищо не съм направил!“

— В него съм вложил самия себе си — монотонно продължаваше старецът. — Не такъв, не — малко по-добър... и по-млад. Аз не можех да го създам юноша — навярно отдавна съм отвикнал да мечтая за това. Той беше такъв, какъвто аз бих искал да бъда, ако беше възможно подобно чудо — на средна възраст, не гениален, не световна знаменитост, а просто човек, който честно си

върши работата. Но най-важното — исках да му предам цялата си болка, с която създаваш героя си и с която го напускаш...

„Преставам да го разбирам — машинално отбеляза Астор. — Самият той е писател, и героят му е писател, излиза, че... Но нали, по дяволите, той не е истински човек, нали него самия някой го е създал, ама че глупост, матрьошка в матрьошката...“

— Извинете, не си казахте името — каза Астор.

— Аз съм Истински Писател — тъжно рече старецът.

— Това вече го казахте.

— Аз съм истински Истински Писател.

Какво бълнуване... Астор потри чело, намръщи се като от болка... И в този момент разбра. Той е просто човек! Човек като него! Той като Астор е пресякъл забранената граница, за да спаси някого. Сега са двама. Двамата все ще измислят нещо! Двамата все нещо ще направят!

— Как ви е името? — почти извика гой.

— Кастор Еламит — каза старецът.

Астор се изправи. Бавно праметна крак през дървото, погледна ръцете си и ги скри в джобовете. Стори му се, че димната завеса на стената се появи иззад дърветата и запълзя към тях.

— Да... — промълви той. — Да... Много интересно... съвпадение...

Старецът не отговори.

— Вие сте Кастор Еламит... Да. Тогава кой съм аз?

И отново старецът не отговори.

— И откъде съм?

Старецът мълчаливо погледна към сивата стена, потъваща сред облаците. Отвъд тази стена растяха дървета, които съществуваха само наполовина. Те не растяха. Те просто си стояха, като макети. Само живото може да расте. Не бяха нужни нито доказателства, нито обяснения. Просто трябваше да си спомни тези половинки дървета, за да разбере: студията беше там, отвъд стената. А това — това беше светът на хората.

— Искате аз самият да ви го кажа? Добре. Вие сте биоробот. Антропoid без обратна връзка, създаден по образ и подобие на автора. Точно както и аз съм сътворил моя Стор. Малко по-млад и малко... по-добър. Нали така? И името ви, скъсено с една буква.

Въпреки всичко това беше невероятно. Особено когато го изкажеш на глас. Мисълта, че си всичко на всичко един робот, е страшна. Но изречена на глас, тя става нелепост и трябва да говориш, да говориш, да говориш, за да може звученето на думите да изкристализира с максимална яркост техния смисъл.

— Значи онзи свят, в който съм живял досега — това е светът на декорите, имитираните звуци, материализираните образи? Свят на макети и предварително заснети кадри? Свят на несъществуващи разстояния и височини? Свят на никога несъществувало детство, на измислена заради мен любов?...

Той се спря. Рика. Неговата Рика и невъзможността да преживее дори един ден, без да я види...

— Значи и Рика не е била Истинска? — попита той шепнешком.

— Да — каза старецът. — Дадох ти онова, за което сам мечтаех — все едно каква, но само млада, неправдоподобно млада и нищо друго освен да я виждаш, да я виждаш един път на ден...

— Така — гласът на Астор беше спокоен, учудващо спокоен. — Да я виждам един път на ден. Значи и това е било ваше. Не съм имал нищо свое. Да, естествено. Сега си спомням. Някак чуждите думи. Аз ѝ говорех с не свои думи. А имало ли е мои? Имало ли е поне нещо мое?

— Астор — отговори старецът така, както се казва „Мило дете“, — от мига, в който си излязъл оттам, ти престана да бъдеш мой.

— Благодаря — отвърна Астор, — благодаря ви за тези петнайсет минути никому непринадлежащо състояние, които не ми стигат дори да стана такъв, какъвто съм си. Само че защо го направихте? Та нали вие като никого друго го знаехте, че изчезването на един биоробот не може да остане незабелязано дори ако по чудо успее да проникне в света на хората. Ще ме търсят и, мисля си, ще ме намерят без много труд и какво тогава? Дематериализация на място, без съд и следствие? Или как постъпват при вас, хората, с биороботи, придобили свобода на волята?

— Недей — помоли старецът, — недей така. Астор.

— Извинете ме — отговори той. — Моментно любопитство. И тъй и тъй ще трябва да се върна, а утре е експериментът, моят последен експеримент, който сте измислили вие, но ще трябва да участвам аз. Нали така?

— Да — кимна старецът, — това ще стане утре. Преди да дойда тук, аз завърших книгата.

— Благодаря ви. Ще се постарая да го изиграя колкото може по-правдоподобно.

— Не се перчи, момчето ми. Не се опитвай да изглеждаш поне малко по-добър от мен. Стига и това, че си по-млад.

— По-добър... — Астор чу собствения си глас. — За какъв дявол ви трябваше да ме измъквате от тази страна? Да си се случва онова, което по ваша воля ще се случи утре, но за какво ми е да знам, че съм — как го казвате вие... Истинските писатели — че съм само един сценичен биоробот, антропоид с дистанционно управление?

— Да — тихо, почти като на себе си каза старецът, — изглежда е неизбежно. Вложил съм в теб не само собствената си душа, но и всичко онова, което, струваше ми се, не ми достигаше до абсолютното съвършенство; и въпреки всичко ти се получи някак по-малък, по-слаб от самия мен.

— Извинете ме — просто отвърна Астор. — Време е да се връщам в моето утре. И ако е възможно, разрешете ми за малко да остана... какъвто съм си.

— Момчето ми — старецът тежко се изправи и застана редом с Астор, — ти забравяш, че времето... — той се запъна — за тези, които се намират отвъд тази стена, тече малко по-бързо, отколкото времето на хората. Това утре на Астор Еламит ще настъпи след двайсет минути.

— Виж ти — отговори Астор. — Трябва да побързам. Длъжен съм да бъда в института, нали?

— Да, разбира се... — старецът тъжно се усмихна — това беше най-лесният изход.

— И защитата няма да издържи?

— Да, момчето ми...

— Значи аниhilация... По дяволите, колко е банално! Вие сте физик, ако не греша?

— Нямах време за нищо друго, Астор. Ти знаеш, че Истинският Писател няма право да остави книгата си недовършена. А пък аз — аз съм стар и болен и ето, дойде времето, когато киберанализаторът не можа да намери начин да спре развитието на болестта. Дойдох при теб,

докато все още имам сили за това. Бях длъжен да се разпоредя за твоята съдба и го направих. Сбогом, момчето ми.

Той вдигна негодлемите си леки ръце и някак церемонно ги отпусна върху раменете на Астор. Известно време стояха така, после Астор внимателно взе тези ръце, леко, сякаш се боеше да не им причини болка, стисна ги и ги пусна.

— Е, аз тръгвам — каза той.

— Ти така и не ме разбра, момчето ми. Там ще отида аз.

— Къде? — объркано попита Астор.

Старецът се усмихна, сякаш искаше да каже — там, мило дете — и тръгна към стената, която се виждаше зад последните дървета като димна мараня.

— Не — викна Астор и му препречи пътя. — Не, не.

Старецът се приближи до него и Астор го хвана за раменете.

— Остават по-малко от двайсет минути — спокойно рече старецът. — Аз не съм просто физик, аз съм един от онези, които създаваха студията, издигаха стената и програмираха роботите. Това ми позволи за известно време да разваля фокусирането на апаратурата за снимане и наблюдение. По този начин ти можа да излезеш оттам и когато аз се върна там вместо теб, никой няма да забележи. Но общият ход на действието в моята книга е вече продиктуван и е невъзможно да бъде променен. Някой трябва да се върне и да го изиграе докрай.

— Нека този някой бъда аз — каза Астор. — И не ме карайте да употребявам сила.

— Да, направих те по-млад и по-силен от себе си. — Старецът вдигна глава и погледна Астор право в очите. — Но аз съм човек и не ще можеш да се изправиш на пътя ми.

Той свали ръцете на Астор от раменете си и тръгна към стената, като се стараеше да върви колкото може по-изправен. Астор гледеше след него, без да смее да помръдне от мястото си, мислите му се объркваха, стремително се преплитаха, превръщаха се в безформена маса и от цялата тази маса не можеше да изкристализира онази, най-необходимата, единствената, която би му дала право да спре стареца. Но с целия си инстинкт усети, че има такова право, само му се изплъзваше основанието и в този момент стигналият последния ред дървета старец се огледа и силно извика:

— Сбогом, Астор Еламит!

И Астор си спомни.

— Чакайте! — викна той и се спусна след стареца. — Не мога да ви пусна вместо себе си — там остана моят Стор.

Старецът го изгледа учудено.

— Сега разбирам защо не го срещнах тук — продължи Астор. — Това е светът на хората, а той е само биоробот. Значи той е там, на територията на студията, и затова там ще се върна аз, да го намеря. Та това е единственото, което имам.

— Не — отвърна старецът, — ти нямаш своя Стор. Той също е мой, както и детството, което си спомняш, както законите на физиката, които ползуваш, или необходимостта да виждаш Рика... Той не е твой.

— Наистина. Вие сте измислил всичко това. Дори Стор. Подчинявайки се вам, аз разигравах Истински Писател и творих хора. Но болката за него беше моя. Болката подлага на изпитание онзи, който създава, а не който губи.

— Ти познаваш само отзвучите на онази болка, която съм изстрадал аз, когато мислех за теб.

— Да върви по дяволите тогава, щом не е моя! Вземай всичко! Всичко! Няма за кога да се пазарим! Давам ти всичко, което е било. Но онова, което ще бъде, онези няколко минути, които остават до взрива — те са мои, защото ако там отидете вие — какво ще направите за моя Стор?

— Нищо — спокойно отвърна старецът.

— А аз ще направя! Всичко, каквото мога. Ще го намеря...

— Ти няма да го намериш, защото той просто не съществува. Разликата между теб и него е тази, че ти си материализиран герой, а той не. Той живее само върху хартията и в твоето въображение.

Така — бавно промълви Астор. — Последната матрьошка излезе празна. — Вътре няма нищо. Но как ще живея на този свят, как ще живея изобщо, когато вътре е празно?

— Мило момче, не е изтекъл и час, откакто си станал истински човек. Но всичко онова, което си преживял през това време, е твое. И всичко, което ще стане, след като си отида, също ще бъде твое. Оставям ти името си и правото да ползуваш студията. Ти все още нямаш своя Стор. Но можеш да го създадеш.

Астор мълчеше потресен.

— Но ако поискаш да спасиш този Стор, твоя Стор, помни: сценичните биороботи не могат да преминат границата, за да излязат в света на хората. Киберкоректорите, които проверяват целия материал, постъпващ в студията, просто няма да пуснат такава заповед. А дори и да я пропуснат поради някаква грешка, никой не ще приеме такава заповед и не ще ѝ се подчини. Така са програмирани.

— Ами аз? — объркано попита Астор.

— Спомни си къде отиваше ти: ти искаше да отидеш не в света на хората, а също в света на измислените герои. Ти беше длъжен да се срещнеш не с твоя творец, а със собственото си творение. Ако текстовете на моето последно предаване се проверяваха от хора, те сигурно биха разбрали хитростта ми. Но успях да излъжа киберите. Запомни, това е единственият изход, аз го намерих само защото някога сам проектирах и определях зоната на студията. Безполезно е човек да преминава тази граница: кибернаблюдателите не ще му позволят да се срещне с нито един биоробот. Запомни този единствен вариант. Ти ще можеш да развалиш фокусирането, защото в теб е вложен целият онзи комплекс от знания, с които разполагах аз — нали всяка сутрин ти също беше просто физик.

Астор кимна.

— И не бързай. Не претупвай нещата. Не се чувствуй задължен. Извайвай своя Стор само с любов и болка. Тези са единствените чисти съставни части, всичко останало е измислено. Не го цени само защото е твой. Той трябва да заслужава да дойдеш за него. И когато разбереш, че наистина го заслужава, вече знаеш как да го спасиш.

Постояха още мълчаливо, просто се гледаха. После старецът отстъпи крачка назад и изчезна в димната завеса на стената.

Астор чакаше. Притаените шумове на вечерната гора го обгърнаха и той напрягаше всички сили да долови онова, което ставаше от другата страна. Оттам не се чуваше нито звук. Астор все чакаше. Някак подсъзнателно изплува странен спомен: та от другата страна гората никога не шумеше... Той се олюля, сякаш този спомен меко го тласна отвътре, после тръгна настрани, вървеше все по-бързо и по-бързо, без да се оглежда, защото вече бе запомнил това място за цял живот, за да го открие незабавно и безпогрешно, щом дойде време да се върне тук.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.